

Vzdělávací obor: umění, kultura

Předmět: výtvarná výchova / výtvarná výchova s metodikou

Cílová skupina: žáci středních škol

Název: Starověký Egypt

Anotace: Prezentace je zaměřena na umění starověkého Egypta

Klíčová slova: Pyramida, mastaba, chrám, faraon, reliéf, nástěnná malba

Jméno autora: ak. mal. Klára Brodská

Škola: Střední škola pedagogická, hotelnictví a služeb,

Litoměřice, příspěvková organizace

Vytvořeno dne: 1.pololetí školního roku 2012/2013

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Dějiny výtvarné kultury

Starověký Egypt

4 000 př. Kr. – 337 po Kr.

Předdynastické období 5000 – 2 700 př. Kr.

Stará říše 2 700 – 2 181 př. Kr. 3.– 6. dynastie

Střední říše 2 040 – 1 786 př. Kr. 11.- 12. dynastie

Nová říše 1 560 – 1 080 př. Kr. 18. – 20. dynastie

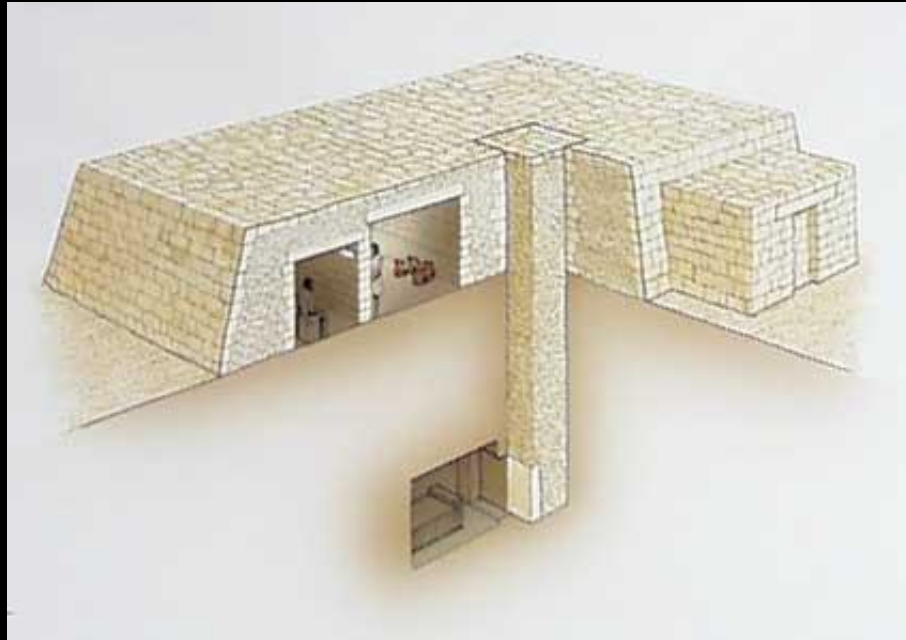
Pohled na drsné vyprahlé pláně pouště s rozeklanými skalami rozžhavené sluncem, idylická řeka obklopená palmovými háji s břehy porostlými papyrovými a lotosovými houštinami a veškerá fauna obývající tuto fascinující krajinu, byl obrovskou inspirací pro egyptské stavitele, sochaře, malíře a drobné řemeslníky. Kolem roku 3100 př. Kr. sjednotila zemi dynastie prvních faraonů a položila základ egyptskému starověkému umění, které je zasvěceno především kultu mrtvých, náboženství a zobrazování bohů a faraóna. Po celá staletí trvání egyptské říše umění, stavitelství, sochařství, malířství, nemění a je svázáno přísným kánonem zobrazování ve všech uměleckých oborech a můžeme pouze vystopovat určité mimoegyptské vlivy - asyrské, nubijské, řecké, římské, které ovlivnily tehdejší umělce.

ARCHITEKTURA

Egyptské umění je zasvěcené bohům a mrtvým, které působí magickým dojmem a proto nemá funkci pouze estetickou. Pro starověkou egyptskou architekturu je typická monumentalita, která se uplatňuje na všech typech staveb.

Pohřební, chrámové a palácové komplexy, postavené z obrovských kamenných bloků, opracovaných s nesmírnou přesností. Architrávový konstrukční princip je základem všech staveb, základními stavebními prvky byla zeď, pilíř či sloup, přes které je položen překlad - architráv. Důležitým stavebním prvkem jsou mohutné kamenné sloupy podpírající rovné stropy, bez patky s hladkým dřikem, někdy stylisovaný svazek svázaných stvolů, s hlavicí ve tvaru květu či poupěte papyru nebo lotosu,

Mastaba

Pohřební stavby - sloužily k uchování těla zesnulého, víra v posmrtný život, nesmrtelnost závisí na zachování tělesné schránky, fyzická podoba mrtvého se udržuje balzamováním a mumifikováním, prostý lid pohřbíval do primitivních hrobů.

Šachtové hroby – hluboké úzké jámy s malou prostorou jen pro mumii

Mastaby – nad šachtovým hrobem vybudovaná a malá stavba tvaru komolého jehlanu s úzkým vstupem do pohřební komory a nepravým vchodem

Mastaba vEl Faraun - IV dynastie

Průřez pyramidou

Pyramidy – hrobky faraónů / později i vysokých církevních a politických hodnostářů/, byly budovány už za života faraóna z obrovských kamenných kvádrů, mají tvar jehlanu, vnitřní uspořádání je spleť chodeb, místností, falešných východů /zabezpečení proti vykradačům hrobů/ a pohřební komory se sarkofágem, který byl umístěn hluboko pod zemí a s přilehlými místnostmi k přechování pohřební výbavy. Stěny chodeb a místností jsou bohatě zdobeny reliéfy a malbami.

Džoserova stupňovitá pyramida

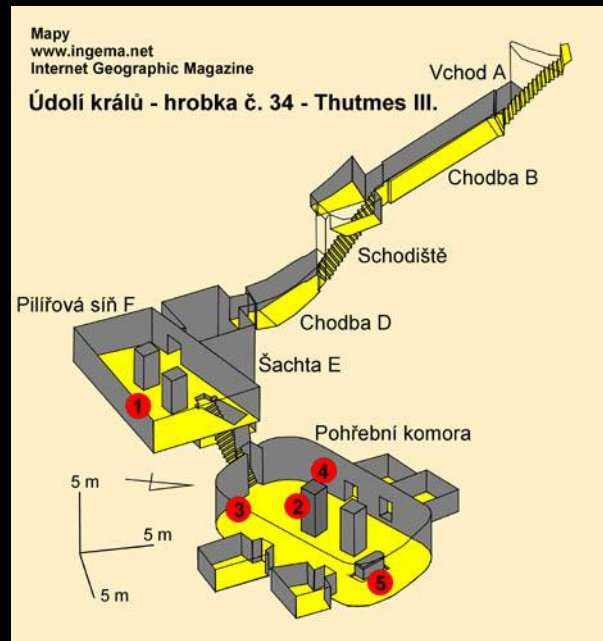
stupňovité pyramidy - jsou typické pro období Staré říše, vývoj tvaru pyramid od mastaby k jehlancovitě je velmi složitý a můžeme se pouze z útržkovitých dokladů dopátrat jeho významu

/ stupňovité schody vedoucí k bohu slunci Ra, symbol slunečních paprsků chránících mumii faraona ap./

Jehlancové pyramidy v Gíze

Jehlancovité pyramidy - tvarově i konstrukčně dospěly k dokonalosti, jejich součástí jsou menší hrobky faraónových manželek a dětí a soustava pohřebních chrámů /v Egyptě asi 70/

Údolí králů - skalní hroby

Skalní hroby - vytesané ve skalách, koncipované stejně jako chrámy a mají uvnitř stejnou výzdobou.

Chrám v Karnaku

Chrám – jsou zasvěcené jednotlivým bohům nebo zbožštělým panovníkům, ve Staré říši jsou chrám panovníka spojeny s pyramidami, ve Střední a Nové říši jsou již samostatnými celky bez spojení s hrobem, typickým rysem egyptského chrámu je monumentalita a osová souměrnost, jsou vystavěny z přesně vytesaných kamenných bloků na pravoúhlém půdoryse, vnější stěny zdobí reliéfy a basreliéfy doplněné malbami a hieroglyfy, mají pevnostní charakter jsou soustavou sloupových síní, nádvoří, krytých místností a svatyní obehnaných hradbami.

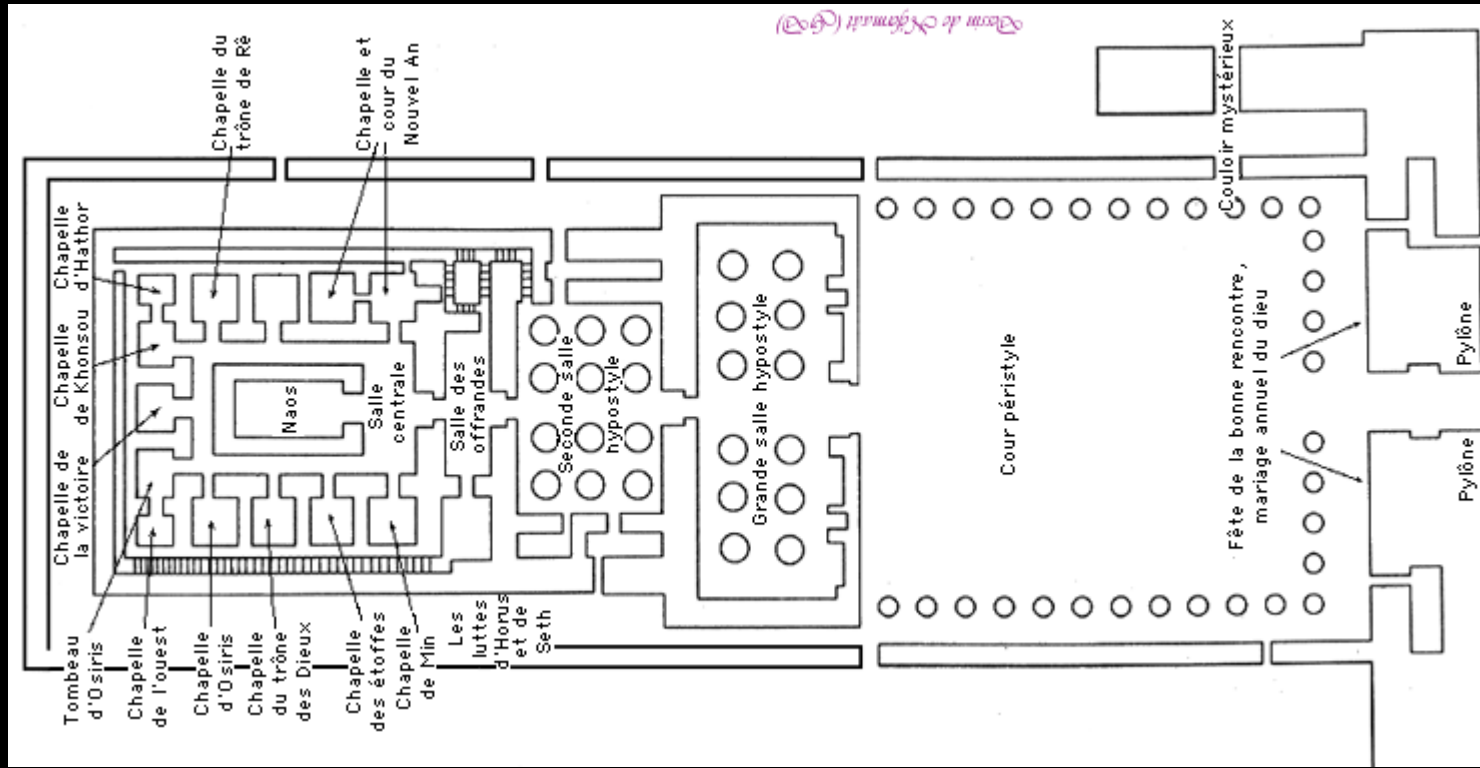
Alej sfing , Pylony

Příchod k chrámu tzv. vzestupnou a svatyní obehnaných hradbami. cestu lemují sochy – sfingy, podoby božstva, obelisky, se vstupními pylony pylony

http://www.neviditelnycert.cz/data/files/img/Obelisk_ThutmoseI.jpg

Obelisk

Půdorys chrámu

Abú Simbel

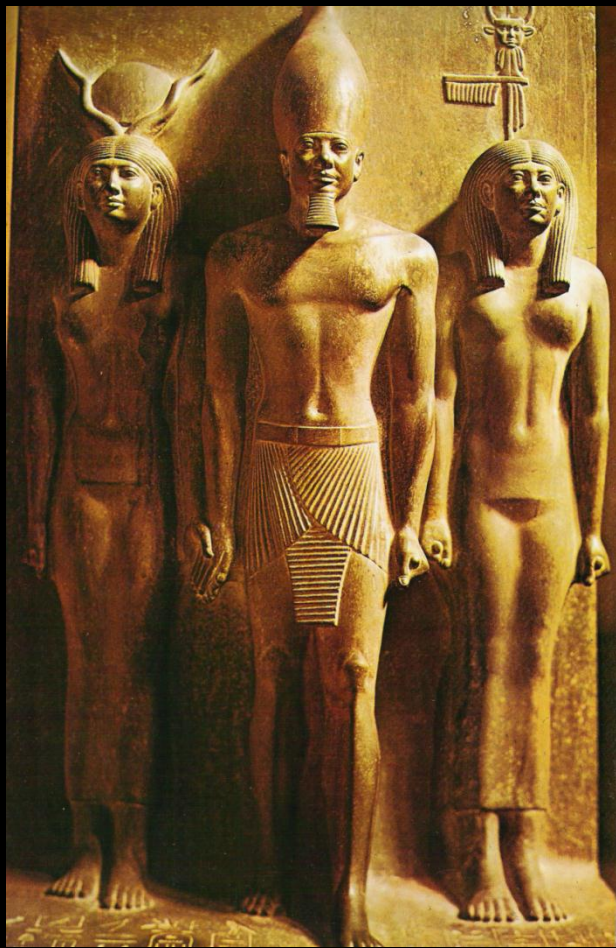

SOCHAŘSTVÍ MALÍŘSTVÍ

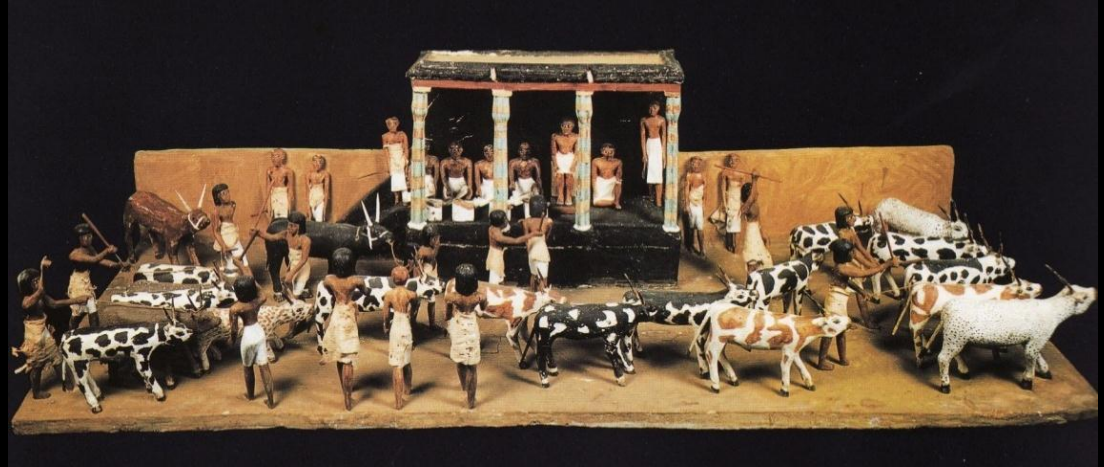
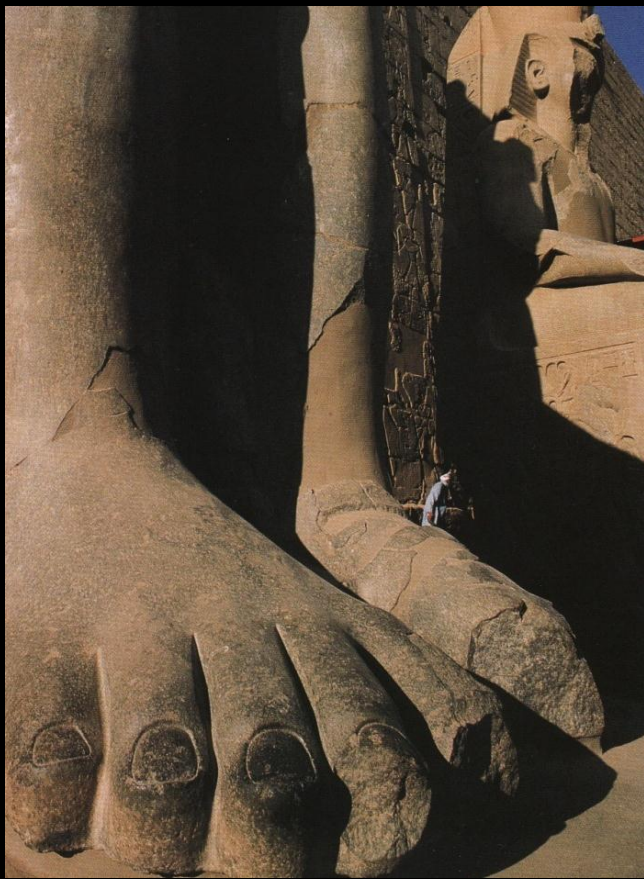

[http://nd01.jxs.cz/007/
330/b360572c33_4570](http://nd01.jxs.cz/007/330/b360572c33_4570)

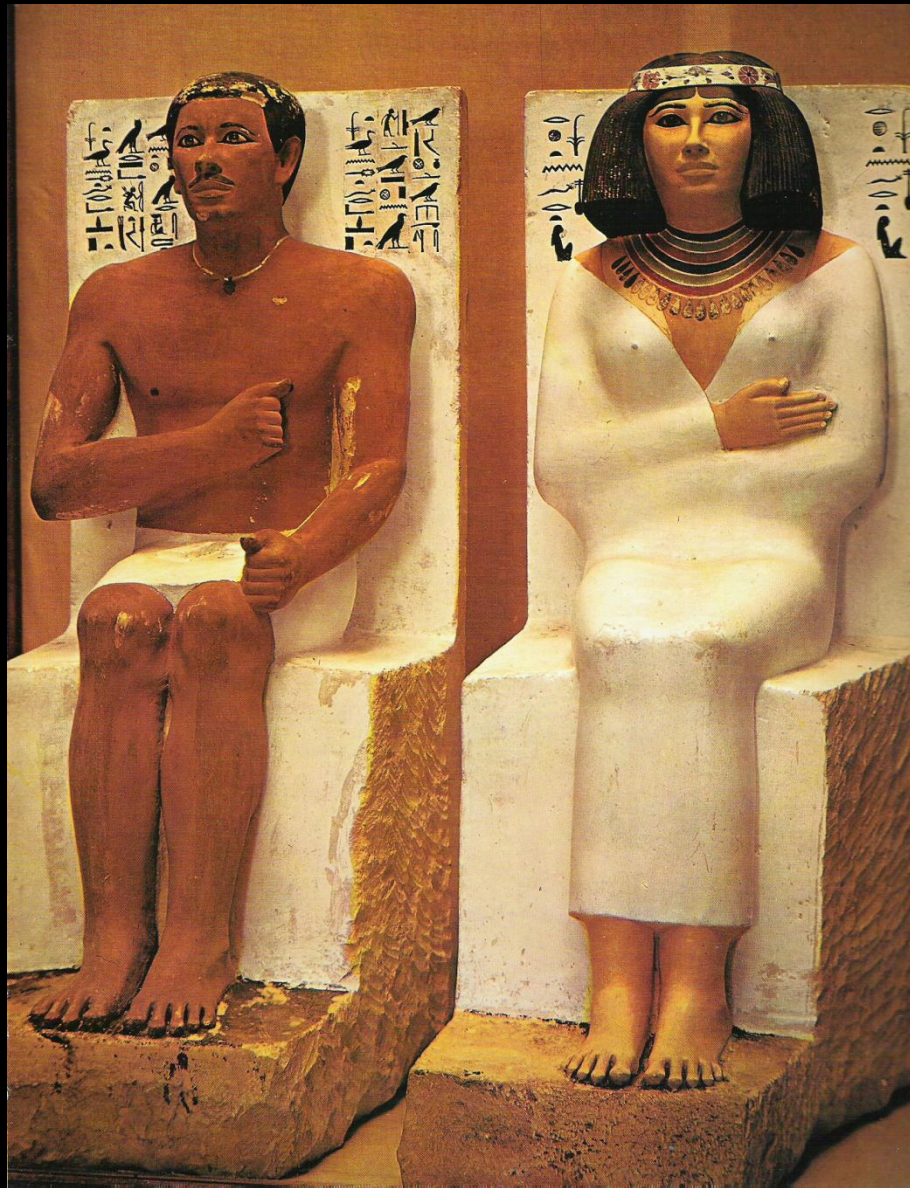
Sfinga v Gíze u jehlancových pyramid

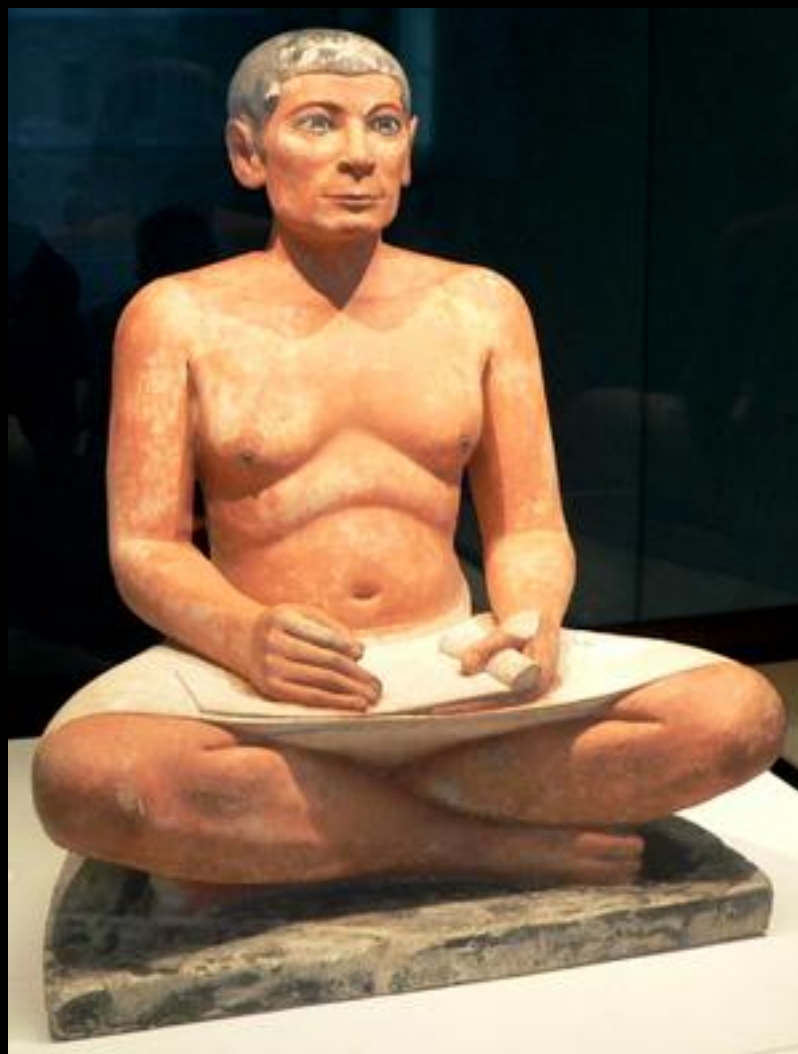
Oficiální sochařství- sloužilo reprezentativním účelům a úzce souviselo s architekturou, námětově se omezovalo na málo proměnlivé typy stojících a sedících postav faraóna, jeho ženy nebo vysokého úředníka, sochy byly vytesány podle předem daného kánonu- pohled na plastiku byl možný pouze zředu nebo z profilu, pohyb povolen jen dopředu nebo dozadu (postavy s nakročenou nohou nebo sedící), obličej má přísný a strnulý výraz, typickým znakem je monumentalita. Sochy jsou vytesány z tvrdého kamene - porfyr, žula, čedič. Kolosy, sochy panovníků v nadživotní velikosti, které stály před chrámy, jsou typickou složkou egyptského sochařství. Hieratická perspektiva určuje důležitost a význam zobrazovaných postav v egyptském náboženství nebo politickém rozvrstvení (faraón, jeho ženy, děti, vojevůdci, atd., každá postava měla určenu svou velikost)

Neoficiální – je realističtější, jsou to převážně dřevěné polychromované plastiky, které tvoří nedílnou část pohřební výbavy - drobné sošky otroků, služek, celé řemeslnické dílny, lodní posádky ap. za vlády Achnatona nastal odklon od kánonů je povoleno realističtější zobrazování .

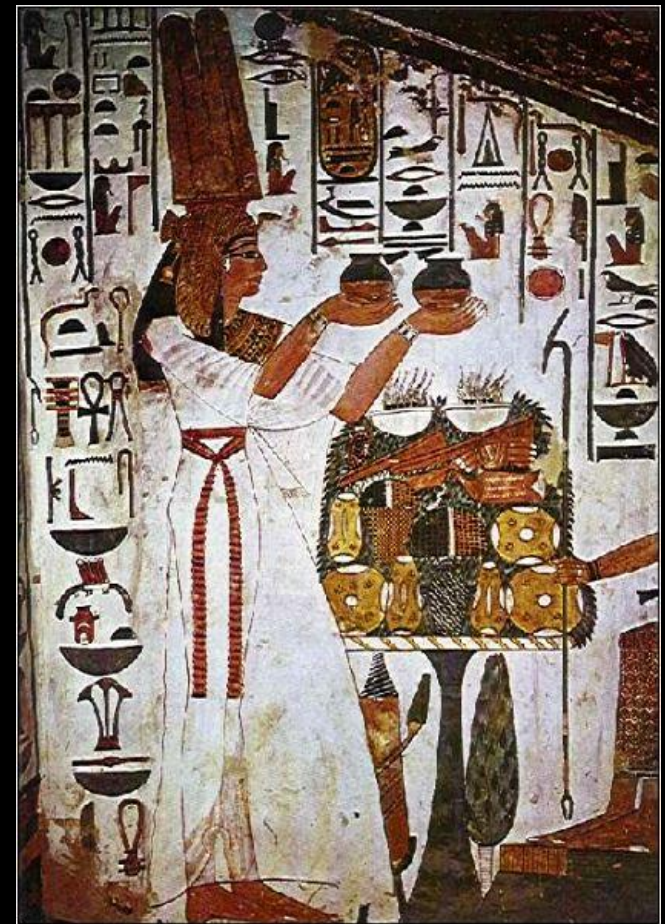

Rahotep a Nofret

http://nd01.jxs.cz/196/429/ba3420dad9_8

Sedící písař

Polychromovaný reliéf, nástěnná malba

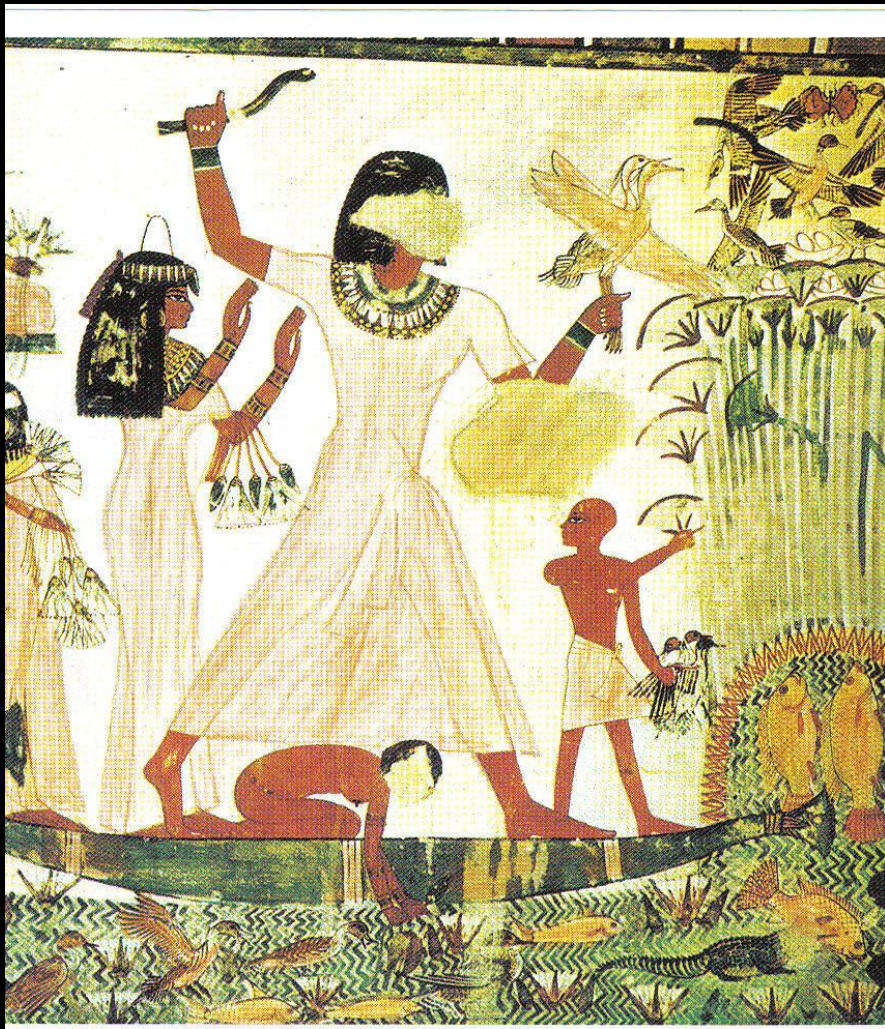
Reliéfy - mají mnohem blíž k nástěnným malbám než k sochařství (někdy téměř splývají), používá se nízkého nebo prohloubeného reliéfu, často polychromovaného, doplňovaného nápisy, platí podobné zákonitosti jako pro nástěnnou malbu.

Malby pokrývající plochy zdí, pokud nejsou vyzdobeny reliéfy, podléhají stejnému kánonu zobrazování jako plastiky a reliéfy. Egypťské malířství, podobně jako reliéfy, bylo magickým uměním, které hledalo co největší účinnost svého vyjádření – představuje v jednom zobrazení všechny důležité aspekty zobrazované osoby či objektu. Aby dosáhli svého cíle, malíři spojovali části lidského těla v pohledu zepředu, ze tří čtvrtin a z profilu tak, aby zachytili jejich charakteristické rysy tzv. zákon frontality, postavy jsou zobrazeny stejným způsobem ve skoro stejném postoji. Obličej zobrazený z profilu je doplněn okem namalovaným zepředu, trup, zobrazený zepředu v celé délce je ohraničen profilem zad a hrudi, pánve namalovaná ze tří čtvrtin je prodloužená nohama zobrazenými z profilu.

Výrazovým prostředkem je obrysová linie a kresba se plošně koloruje. Postavy jsou rozloženy pravidelně, překrývají se pouze, když vykonávají stejnou činnost. Zobrazuje se bez perspektivních zkratk - více pohledovost, prostor je vyjádřen pásy děje nad sebou (každý vyšší znamená ústup do hloubky) pásová perspektiva

Egyptská malba nezobrazuje realitu, ale to co je podstatné, o čemž svědčí různá měřítka používaná ve stejné scéně. Barevnost má svá neměnná pravidla a omezuje se na monochromní škálu přírodních barev doplněnou občas kontrastní modrou a zelenou.

http://www.instoneweb.cz/sites/default/files/styles/obrazek_v_textu_450/public/obrazk

http://nd05.jxs.cz/273/248/b4981a2098_80301678_o2.jpg

Nástěnná malba

Vstup do pohřební komory
Malby jsou doplňovány hieroglyfickým písmem.

Pohřební výbava – písáři a stádo dobytka

Mumie

Vysokou úroveň uměleckého řemesla dokládají dochované nálezy z pohřebních výbav – drobné plastiky ze slonoviny, zlaté šperky zdobené smalty, tepané, lité, fajánsové pectorály, prsteny se skaraby, zbraně, nábytek, keramika,

http://www.aq-atelier.cz/files/products/EGYPT_sarkofag_s_mumii_535007.jpg

http://img10.rajce.idnes.cz/d1002/1/1438/1438589_6eb9722ca5f2aba80acc4ab805ca01fa/images/P1130443.JPG

Tutanchamonův poklad

<http://wayout.cz/obrazky/galerie/xbt/akce-2008/tutanchamon/clanek/03.jpg>

VEČNÝ EGYPT A JEHO ZLATO

<http://zlatesperky.files.wordpress.com/2013/07/egyptsky-zlaty-prsten.jpg>

<http://wiki.sperku.cz/images/thumb/a/a2/Egypt.jpg/180px-Egypt.jpg>

http://marbazar.wz.cz/01orient/s_orient/006_nahrdelni_k2.jpg

Šperky

Zdroje

www.starovekyegypt.net

<http://i1.treklens.com/photos/5444/nil.jpg>

<http://brannonidh1830.files.wordpress.com/2011/04/mastaba-en-dos-pisos.jpg>

<http://vygosh.borec.cz/img/de/mastaba.jpg>

<http://media0.jex.cz/images/media0:4a8431d093fa2.jpg/egypt020%5B1%5D.jpg>

<http://www.cez-okno.net/files/clanok-subory/cheapsova-pyramida-prierez.jpg>

<http://blog.dedoles.sk/wp-content/uploads/Pyram%C3%ADda-2.jpg>

http://www.levanta.cz/_fotky/egypt/LU164.jpg

<http://www.egyptia-d-m.estranky.cz/img/picture/93/3375436.jpg>

http://www.tyden.cz/obrazek/49f08bb41586a/karnak2-49f08c3035c28_275x183.jpg

http://www.neviditelnycert.cz/data/files/img/Obelisk_Thutmosel.jpg

<http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/6/65/GD-EG-Edfou-map.png/200px-GD-EG-Edfou-map.png>

http://www.flightsaustralia.com.au/images/destinations/Abu_Simbel.jpg

<http://www.youregypttours.com/egypt-tours/shore/shore-excursions-9.jpg>

http://nd01.jxs.cz/007/330/b360572c33_45707405_o2.jpg

<http://leiter.files.wordpress.com/2010/11/grupo-de-rahotep-y-nofret.jpg>

http://nd01.jxs.cz/196/429/ba3420dad9_8805072_o2.jpg

